

Un gând de viitor al adolescentului era să trăiască mai târziu cu un copil. Își închipuia o comuniune tăcută și scurte schimburi de priviri, ghemuirea laolaltă, părul despărțit de-o cărare incertă, apropiere și distanță într-o fericită potrivire. Lumina acestei imagini ce revenea mereu era semiîntunericul cu puțin înainte să plouă, dintr-o curte pustie cu nisip zgrunțuros, mărginită de o fâșie de gazon, curtea din fața unei case niciodată percepute lămurit, doar intuite undeva în spate, de sub frunzișul des al unor copaci înalți, impunători, foșnind ici-colo. Gândul la acest copil era la fel de firesc ca și celelalte două mari așteptări pe care le avea de la viitor: femeia care, după convingerea lui, îi era destinată și care dintotdeauna se apropia neîncetat

de el, în cercuri concentrice secrete, precum și viața profesională, care doar ea promitea să-i ofere o libertate demnă de un om; fără ca totuși aceste trei năzuințe să-i fi apărut vreodată contopite într-o unică imagine.

În ziua când i se năștea copilul dorit, adultul se afla pe terenul de sport din apropierea spitalului. Era o duminică dimineată însorită de primăvară; în spațiul fără iarbă din fața porților, din băltoacele ce ajunseseră noroi în timpul meciului se ridicau nori de aburi. La spital află că sosise prea târziu; copilul deja se născuse. (Probabil că și simțise o silă să fie martor ocular la naștere.) Soția fu transportată pe lângă el pe culoar, gura îi era albă și uscată. În noaptea dinainte, așteptase singură în patul foarte înalt pe roțile, într-un salon de altfel aproape gol; când trebuise să-i aducă acolo ceva uitat acasă, între ei doi, bărbatul stând în ușa cu sacoșa de plastic în mână și femeia din mijlocul încăperii pustii, culcată pe suportul metalic înalt, se crease un moment de adâncă blândețe. Încăperea e destul

Povestea unui copil

de mare. Ei se găsesc la o distanță neobișnuită unul de celălalt. De la ușă până la pat, linoleumul de pe podeaua goală lucește în lumina alburie de neon, care zumzăie. Încă de la primele pâlپări ale luminii pe care o aprinsese, fața femeii se întorsese înspre el fără surpriză sau teamă. În spatele lui se întind, mult după miezul nopții, vaste și semiîntunecoase, coridoarele și casa scărilor într-o singulară aură a păcii, de netulburat, reverberând apoi până în străzile pustii ale orașului.

Când îi arătară adultului copilul, el nu percepu un prunc nou-născut, ci omul de pe-acum desăvârșit. (Doar în fotografie apărea obișnuita fețișoară de sugar.) I-a convenit imediat că era vorba de o fetiță; dar, în caz contrar – mai târziu avea să-și dea seama de asta –, s-ar fi bucurat la fel de mult. Din spatele geamului întinseră spre el nu o „fiică“, și cu-atât mai puțin un „descendent“, ci un copil. Gândul bărbatului era: copilul e mulțumit, îi place să fie pe lume. Copilul, prin simplul fapt de a fi, fără vreun semn

distinctiv, iradia voie bună – inocența era o formă a spiritului –, care i se transmise cumva hoștește adultului de-afară, așa încât cei doi, acolo, ajung să formeze o dată pentru totdeauna un grup conspirativ. Soarele luminează salonul, iar ei se află pe o culme de deal. Ce simțea bărbatul la vederea copilului era nu doar responsabilitatea, ci și dorința să-l ocrotească și o sălbăticie: senzația de a sta înfipt pe ambele picioare și de a fi dintr-odată puternic.

În locuința goală, acasă, unde însă totul era deja pregătit pentru sosirea nou-născutului, adultul se îmbăie îndelung, ca niciodată până atunci, de parcă tocmai lăsase în urmă truda vieții sale. În acea vreme isprăvisese, ce-i drept, o treabă unde, după cum i se părea, ajunsese să înfăptuiască acele lucruri de la sine înțelese, marginale și totuși legitime, la care năzuia. Nou-născutul; treaba dusă la bun sfârșit; acel moment nocturn formidabil al contopirii sale cu femeia: pentru prima oară, cel întins în apa aburind fierbinte se vede pe sine ajuns la o stare de desăvârșire mărunță,

Povestea unui copil

neînsemnată, poate, dar care i se potrivește. Îl trage așa la o ieșire în aer liber, căci străzile, de astă dată, sunt drumurile unei metropole familiare; în această zi, să umbli pe străzi de unul singur e o sărbătoare. În plus, nimeni nu știe precis cine sunt eu acum.

Avea să fie pentru mult timp cea din urmă comuniune. Când copilul intră în casă, adultului i se păru că recidivase el însuși într-o tinerețe strâmtorată, când adeseori nu fusese decât un simplu păzitor al fraților săi mai mici. În anii dinainte, cinematografele, străzile deschise și odată cu acestea tot ce nu-i sedentar îi intraseră în sânge; numai așa, era el de părere, s-ar crea și răstimpul pentru reverii, când existența îți poate apărea ca aventuroasă și semnificativă. Dar în tot acest timp al bunului său plac, oare cuvintele „Trebuie să-ți schimbi viața“ nu-l puseseră mereu din nou pe jar? Viața devenea acum, în mod necesar, radical diferită, iar el, care înainte se așteptase la cel mult câteva ajustări, se vedea

dintr-odată captiv în casă, iar în cursul plimbărilor nocturne, când se învârtea prin locuință cu pruncul plângând, nu făcea decât să se gândească, descumpănit, că pentru mult timp de-aici înainte se isprăvise cu viața lui.

Și în anii dinainte fusese deseori în dezacord cu soția sa. Îi respecta, ce-i drept, entuziasmul și scrupulele cu care lucra – era mai degrabă vrăjitorie decât muncă, așa încât pentru cei din afară efortul rămânea invizibil – și în general se simțea responsabil pentru ea; dar în secret credea că știuse mereu că nu se potriveau unul cu celălalt, că viața pe care-o duceau împreună era o minciună și de-a dreptul derizorie în comparație cu visul pe care-l avusese cândva despre sine și o femeie. Uneori blestema în gând această căsătorie, socotind-o a fi eroarea vieții sale. Dar abia odată cu copilul, dezacordul lor episodic s-a transformat într-o dezbinare definitivă. Așa cum nu fuseseră niciodată cu-adevărat soț și soție, tot așa, încă de la început, n-au fost nici o pereche de părinți. Pentru el era de la

Povestea unui copil

sine înțeles să vadă de copil când acesta se agita noaptea, pentru ea, în schimb, era inacceptabil, și în sine un motiv de muțenie îndârjită, chiar de dușmănie. Ea se ghida după manualele și regulile de comportare stabilite de specialiști, pe care bărbatul le disprețuia fără excepție, oricât s-ar fi bazat ele pe experiență. Îl și indignau, văzându-le ca pe niște ingerințe nepermise și obraznice în taina existentă între el și copil. Acea primă imagine a copilului – fețișoara nou-născutului din spatele geamului, zgâriată de propriile unghii, dar atât de pașnic-senină! –, oare nu fusese ea de o concretețe care zguduia universul din temelii, încât oricine o vedea știa numaidecât ce trebuie să facă? Acesta și era motivul pentru care femeia se plângea întruna: că la spital o furaseră de acea primă privire călăuzitoare. Interveniseră în viața ei, făcând-o să rateze momentul nașterii și astfel să piardă ceva pentru totdeauna. Copilul, spunea femeia, rămânea ireal pentru ea; de aici și frica de a nu face ceva greșit și respectarea întocmai a unor reguli străine. Bărbatul n-o înțelegea:

cum așa, oare imediat după aceea nu-i fusese pus copilul, ca să zicem așa, de-a dreptul în brațe? În plus, vedea bine că femeia se ocupa de copil nu doar cu o mai mare pricepere ca el, ci și cu mai multă răbdare. În orice făcea, ea stăruia cu calm și cu prezență de spirit, în vreme ce el – de îndată ce survenea acea senzație de fericire de-o clipă, când i se părea că prin mâna-i mângâietoare, printr-o unică, așteptată bătaie de puls, suprimând orice granițe, se putea transmite pe sine întreg, ca o vrajă de viață și de repaus, celeilalte ființe insomniace ori bolnave –, ei bine, el tocmai în acea clipă își pierdea deseori puterile, stând ca pe ghimpi lângă sugar, plictisit și de-a dreptul avid să iasă odată la aer liber.

Pe lângă asta, într-o asemenea situație pare să fie lege că și din exterior aproape că nu se-arată decât tot numai forțe ostile. De pildă, de cum a ajuns copilul în casă, de cealaltă parte a străzii încep lucrările de construcție a unui așa-numit „proiect de proporții“, iar berbecii cu abur vulesc zi și noapte; așa încât în această perioadă,

Povestea unui copil

una din activitățile principale ale adultului conștă în scrisorile adresate conducerii șantierului, care, într-un târziu, nu reacționează decât mirându-se: căci este „desigur pentru prima oară când“ etc. etc.

Totuși, ulterior, toate aceste anevoiețe, ca și dureroasele depresii și stările de paralizie, mintea nu și le poate reaminti decât cu tot dinadinsul. Ceea ce rămânea prezent și conta era de fiecare dată o imagine, la care memoria, fără intenția de a o transfigura, revenea mereu într-un act de triumf plin de recunoștință, având certitudinea că „Asta-i viața mea“; dar și în acea perioadă care, judecând după tot ce se știa, indică, de fapt, o stare de apatie, aceste *licări de amintiri* revelau totuși o energie de a exista stăruitoare și îndreptată spre ceva. Curând după aceea, femeia își reluă munca, iar bărbatul ducea copilul în cărucior, făcând lungi plimbări prin oraș. În direcția opusă obișnuitului bulevard populat se arătau acum vechi zone omogene întunecoase, unde pământul se întrezărește lucind în

numeroase culori și cerul se reflectă în pavaj ca nicăieri altundeva în oraș. Toate acestea, laolaltă cu mișcările de manetă prin care căruciorul urcă și coboară de pe trotuare, fac ca orașul să devină cu-adevărat orașul natal al copilului. Umbrele frunzișului, bălțile de ploaie și aerul cu miros de zăpadă semnaleză anotimpurile, care n-au fost niciodată până acum atât de evidente. Un loc aparte, de un tip cu totul nou îl constituie și „Farmacia de gardă“ unde, după o goană prin viscol – în timp ce de jur împrejur domnește calmul vast al unui sfârșit de zi de lucru –, ți se înmânează doctoria necesară. Într-o altă seară de iarnă, în apartament merge televizorul; în fața lui stă așezat bărbatul cu copilul, care i se foiește în brațe și în sfârșit adoarme istovit pe genunchii săi; și-așa, simțind micul ghemotoc cald lipindu-i-se de burtă, pentru el televizorul ajunge să fie o pură plăcere. Dintr-o după-amiază târzie într-o gară pustie, departe în suburbii, persistă senzația unui ajun de Crăciun (care, de fapt, chiar era aproape): deși singur pe peron, adultul

Povestea unui copil

nu mai este haimanaua plină de curiozitate ori singuraticul de altădată, ci un cercetaș în căutare de cvartir pentru cei aflați în grija sa (oare nu era vorba, într-adevăr, și de un schimb de locuință?). Sala de așteptare neobișnuit de spațioasă, cu geamuri luminoase; chioșcul închis și totuși bine aprovizionat; aerul cu miros de zăpadă de mai jos, în adâncitura de teren unde perechile de șine luminează în curbă ca niște lumini în depărtare: toate acestea sunt vești bune, pe care el le duce acasă.

De altfel, toate imaginile depline din acest prim an se referă la copil, care, pe de altă parte, nu apare cu-adevărat în niciuna din ele. Chiar dacă privești retrospectiv cu toată indiferența, tot se ridică întrebarea: unde era, de fapt, copilul în acel moment? Dacă însă amintirea se umple de căldură, iar obiectul ei este o difuză senzație de culoare, ce dăinuie peste timpuri ca într-o arcadă, atunci vei ști: copilul e în apropiere și e în siguranță, la adăpost. Prin deschizătura unei porți betonate, privești până jos, pe gazonul încă pustiu al unui stadion enorm care,

în ciuda anotimpului – nori albi de respirație pretutindeni în tribune –, strălucește într-un verde proaspăt sub lumina proiectoarelor și unde imediat o faimoasă echipă străină își va face intrarea alergând, ca să joace un meci amical; ori de la imperiala unui autobuz privești, prin parbrizul udat de ploaie, la culorile orașului, multiplicându-se pe măsură ce călătoria continuă și din care, în cele din urmă, din vălmășagul inextricabil de străzi se formează un soi de centru urban ospitalier. În amintire, chiar și perioada când bărbatul și femeia mai trăiau singuri devine acum perioada dinaintea copilului: imaginea celor doi corespunde tabloului unui pictor, care înfățișează un tânăr stând la malul mării, cu capul plecat și cu mâinile în șolduri, parcă în așteptare; în spatele lui, nimic altceva decât cerul limpede pe care însă, în dreptul brațelor sale îndoite, se conturează deslușit vârtejuri și raze, comparate de cineva cu spiritele înaripate care, în picturile de altădată, zburau în jurul personajelor principale – mai târziu, la fel a văzut și

Povestea unui copil

bărbatul o fotografie de-a sa și a femeii, părându-i-se că aerul gol dintre ei prinsese deja aripi de la cel nenăscut.

Ceea ce în acel prim an urma să determine lucrurile ce aveau să vină n-a fost, desigur, armonia, ci discordia, pusă clar în evidență de evenimentele de-atunci. Pentru cei mai mulți din această generație, formele de viață tradiționale ajunseseră să însemne „moartea“, iar cele nou apărute, chiar dacă, în fine, nu mai erau impuse de o autoritate superioară, se încetățeneau totuși cu forța unei legi generale. Prietenul cel mai apropiat, pe care mai înainte nu ți-l puteai imagina în camera sa, pe stradă sau la cinema decât invariabil de unul singur (și care poate că tocmai din această cauză îți și fusese atât de apropiat), dintr-odată locuia împreună cu alții, se plimba pe bulevard braț la braț cu alți câțiva, și de unde altădată fusese deseori de o mușenie jenantă, se arăta acum înspăimântător de volubil: vorbea în numele tuturor și lăsa impresia că dreptatea e numai a lui, nicidecum a unuia

rămas singur și izolat (odinioară, pentru o vreme se văzuse el însuși ca fiind, în profesiunea sa, un ridicol „ultim exemplar de acest soi“). Copilul, își zicea el atunci, era ca și munca sa: o scuză în fața istoriei lumii actuale. Căci știa că el, și fără copil sau muncă, din capul locului nu era nici dispus, nici capabil să se angajeze activ în lume. Și-așa, fără mare tragere de inimă, a luat parte la câteva adunări unde fiecare vorbă era de o stupizenie ucigătoare și unde el abia la plecare, și numai în gând, rostea cu înfocare discursul prin care-i reducea pe toți la tăcere. Odată chiar s-a alăturat unei demonstrații de unde, firește, a dispărut după numai câțiva pași. Avea o puternică senzație de irealitate în noile comunități, mai chinuitoare decât o încercase înainte în cele vechi, care te lăsau barem să-ți imaginezi un viitor, pe când acestea noi îți prezentau o unică alternativă, un viitor forțat. Și cum orașul era, așa-zicând, principală scenă a transformării, nici nu aveai cum să li te sustragi. Poate că tocmai din cauza indeciziei sale a și devenit astfel un

Povestea unui copil

personaj de referință. Încă demult văzuse în noile comunități o altă forță vrăjmașă, iar dacă nu le renegase în mod explicit, asta era doar pentru că ele îi combăteau și pe dușmanii săi de moarte. S-a retras totuși curând. Dar în drumurile lor zilnice prin oraș, mereu îl mai vizitau câte unii, singuri ori în grupuri mici. N-avea să uite niciodată felul cum acești intruși dintr-un alt sistem (așa cum îi vedea bărbatul) se uitau apoi, odată ajunși în casă, la copil (asta când se-ntâmpla să-l bage de seamă!): fără vreo intenție anume, era o jignire la adresa vietății culcate undeva pe-acolo, a sunetelor și a mișcărilor sale fără noimă, și exprima, pe cât de vădit, pe-atât de iritant, disprețul față de mărunțișurile cotidiene. În el era o discordanță: în loc să-i dea pe ușă afară pe-acești indivizi complet străini (oricum, n-aveau să „răzbească aici“ niciodată), de regulă pleca de-acasă cu ei – ca și cum prezența lor acolo îi lua copilului aerul de la gură –, șezând apoi laolaltă cu aceia prin casele lor, fie toată noaptea cu căștile la urechi, ca și ei, în fața televizorului

care mergea fără sonor, fie asistând politicos, ca martor mut, la discuțiile lor mereu ușor conspirative și totodată cvasi-oficiale, unde orice frază fără dedesubturi și degajată părea de-a dreptul jenantă; dar în ambele cazuri, fiind convins că știe adevărul și simțindu-se dator să-l transmită mai departe, avea un sentiment al vinovăției și alterării, fiindcă prin simpla lui prezență cauționa aceste existențe artificiale în viața lor mincinoasă.

A fost o perioadă fără prieteni; chiar și propria-i soție ajunsese să fie o străină nefastă. Cu-atât mai real devenise însă copilul, poate și din cauza remușcărilor cu care bărbatul, revenind acasă, se *refugia* în preajma sa.

În camera întunecoasă pășește încet spre pat, văzându-se pe sine de sus și din spate, ca într-un film monumental. Locul meu este aici, rușine peste toate falsele comunități, rușine peste reneșterile neconținute și lașe, peste tăgăduirea adevăratei mele apartenențe! Rușine peste zelul pe care l-am manifestat în fața actualității voastre!